

Masterclasses darmgezondheid:

Overwinnen van nieuwe uitdagingen

De presentatieruimte van zalencentrum 'De Poppe' in Markelo zit woensdagmiddag 15 oktober behoorlijk vol voor de masterclass Darmgezondheid, getiteld 'Overwinnen van nieuwe uitdagingen'. Ruim honderd geïnteresseerden uit de varkenssector zijn bij elkaar gekomen om met experts uit Nederland en de Verenigde Staten stil te staan bij drie actuele darmaandoeningen: PIA, salmonella en PED.

Ynte Schukken, GD-directeur Diergezondheid en dagvoorzitter, opent de bijeenkomst. "Het lijkt misschien alsof we het vanmiddag alleen maar over drama's gaan hebben, maar het is goed dat we ervaringen delen, van elkaar leren en samen uitdagingen overwinnen." Op het programma staan presentaties van achtereenvolgens Jan Schuttert (Handelshuis Schuttert), varkensdierenarts Martijn Steenaert (Boehringer Ingelheim), varkensdierenarts Peter van der Wolf (GD) en de Amerikaanse expert darmgezondheid Greg Cline (Boehringer Ingelheim).

Constante goede kwaliteit

Jan Schuttert weet door zijn jarenlange ervaring in de varkenshandel en als varkenshouder precies wat een big aantrekkelijk maakt voor de vleesvarkenshouder. "Je wil het liefst niet een goede, maar een hele goede prijs voor je biggen", stelt hij. "Maar waarom zou een vleesvarkenshouder 10 euro meer uitgeven per big? Omdat hij waarde hecht aan samenwerking met een vaste vermeerderaar die biggen van een contante goede kwaliteit levert. Hij wil biggen die van buiten én binnen niets mankeren. Aan de slachtlijn is niet alleen

de spek- en spierdikte belangrijk, de gezondheid ook. Ook de ingewanden zijn geld waard." Een goede gezondheid begint volgens Jan al voor de geboorte. "Verzorg de zeug goed, en zorg ervoor dat zij in een droog en warm kraamhok ligt. De biggen moeten na de geboorte snel droog en warm zijn. En de zeug hoort direct biest te geven aan de biggen. Een kilogram zeugvoer staat gelijk aan een halve liter melk, en de biggen hebben dan meteen mooie gezonde darmen. Goedkoper en gezonder kan niet." Daarna is het zaak dat het dier de rest van zijn leven een droog

De deelnemers luisteren geboeid naar Jan Schuttert, die zijn visie op darmgezondheid geeft.

hok heeft en dat niet te vaak geschakeld wordt met voer. "Als je een goede big wil, moet je niet kijken naar investering van tijd en geld. Kwaliteit loont, blijf daarin geloven", benadrukt Jan.

'Onzichtbare' PIA

In de bijdrage van Martijn Steenaert staat subklinische Ileïtis, ofwel 'onzichtbare PIA,' centraal. "Door het terugdringen van het antibioticumgebruik heeft een aantal darmbacteriën, waaronder *Lawsonia intracellularis*, de veroorzaker van PIA, nu meer kansen", legt hij uit. "Om subklinische Ileïtis aan te kunnen pakken, moeten we het onzichtbare zichtbaar maken. Dat

kan door kritisch te kijken naar groei en voederconversie. Dan zie je wel wat achterblijvers. Na drie weken heeft een subklinische infectie veel invloed op de kengetallen." Maar het blijft lastig om de diagnose te stellen. Sectie is volgens Martijn nog altijd het mooiste middel om de infectie aan te tonen en een inschatting te maken van de schade. Maar de kiem is ook aantoonbaar via mest- en bloedonderzoek. "Antilichamen in het bloed zijn een behoorlijk sterke aanwijzing voor schade op darmniveau. Als je genoeg bloedmonsters onderzoekt, kun je inschatten in welke mate subklinische Ileïtis op een bedrijf voorkomt."

PIA komt veel vaker voor dan men denkt. "Meer dan 90 procent van de koppels heeft antistoffen in het bloed. Het is dus erg belangrijk om 'onzichtbare PIA' via kengetallen en diagnostiek zichtbaar te maken. Ook benadrukt hij dat varkenshouders er goed aan doen preventieve maatregelen te treffen om verplaatsing van mest te voorkomen en de infectiedruk te verlagen door vaccinatie en grondige reiniging en desinfectie. Professionele aansturing van varkensbedrijven is volgens hem essentieel. "Het klinkt als een cliché, maar meten is weten. Maak vooraf een plan en zorg ervoor dat duidelijk is waarop en wanneer je evalueert."

Milde PED-variant in Nederland

Vlak voor het ter perse gaan van deze *GD Varken* werd een milde PED-variant vastgesteld op een vleesvarkensbedrijf in Nederland (zie ook pagina 5 van deze *GD Varken*). Op het bedrijf waren wel problemen met diarree maar de varkens herstelden spontaan. De situatie lijkt sterk op de situatie die enkele maanden geleden in Duitsland is gezien. Daar ging het ook om een milde PED-variant en niet om het zeer virulente type dat momenteel in de Verenigde Staten problemen veroorzaakt. De GD beschikt over goede testen om alle PED-varianten aan te tonen. De GD Veekijker wordt gebruikt als monitoringssysteem om eventuele PED-besmettingen in een vroeg stadium op te sporen. U kunt de GD Veekijker bereiken op 0900-710000 (optie 2). Zie www.gddiergezondheid.nl/varken voor meer informatie.

Greg Cline en Ynte Schukken beantwoorden vragen uit de zaal over PED.

Salmonella bestrijden

Peter van der Wolf vertelt over salmonella-bestrijding. "Salmonellose is een zoönose: dieren kunnen de ziekte overdragen op mensen. Besmetting van vlees- en vleesproducten is dus een risico voor de volksgezondheid, daarom gelden er strenge eisen." Bij varkens in Nederland wordt de infectie meestal veroorzaakt door *Salmonella* Typhimurium. De besmetting houdt zichzelf in stand door gebrekkige hygiëne. "Een schone big in een schone stal waar geen salmonella bijkomt, komt schoon aan de haak. De stal en de omgeving, de big, het voer en het drinkwater moeten goed zijn." Peter legt uit dat het belangrijk is om consequent all-in-all-out toe te passen en na iedere ronde grondig te reinigen en te desinfecteren. Ook bouwtechnische aspecten, zoals hokafscheidingen, troggen en vloeren zijn van invloed. "En alles wat op de afdeling binnenkomt moet schoon zijn, zoals handen, laarzen en overalls. Verder mag er geen ongedierte binnenkomen." Gepelletiseerd voer wordt tegenwoordig onder GMP- en HACCP-omstandigheden geproduceerd en speelt daarom geen rol als besmettingsbron. "Brijvoer met een pH lager dan 4,5, bij voorkeur rond 4,2, werkt preventief. Besef ook dat leidingen en buffervaten besmet kunnen zijn."

Biggen zijn de belangrijkste besmettingsbron voor vleesvarkens, en zeugen zijn de besmettingsbron voor biggen. Veel zeugenbedrijven (55,7 procent) zijn besmet met salmonella. Daarom is het van belang de biggen via mest- of bloedonderzoek te monitoren. "Toediening van combinaties van organische zuren zoals mierenzuur, azijnzuur en/of melkzuur kan verspreiding van de besmetting voor-

Martijn Steenaert: "Om klinische Ileitis aan te pakken, moeten we het onzichtbare zichtbaar maken."

komen. Deze zuren kunnen via het voer en het drinkwater gegeven worden." Wanneer zuren onvoldoende (snel) effect hebben, is vaccineren nog een optie. Er bestaat een levend verzwakt vaccin tegen *S. Typhimurium* dat effectief kan zijn als onderdeel van een compleet plan van aanpak.

PED: een nieuwe bedreiging

Een nieuw type virus verspreidt zich al ruim anderhalf jaar over Amerika: Porcine Epidemic Diarrhea (PED), waarbij duizenden varkensbedrijven besmet zijn geraakt. De uitval is enorm: 8 procent van de totale productie. Inmiddels heeft het PED-virus zich ook verspreid naar Canada, Mexico en landen in Latijns Amerika. Mocht PED ooit Nederland treffen, dan moeten we goed voorbereid zijn, goed samenwerken en open en snel met elkaar communiceren, adviseert de Amerikaanse expert Greg Cline. Met de zaal deelt hij de ervaringen die hij in Amerika heeft opgedaan: "Wij dachten dat we de biosecurity goed op orde hadden, maar dat bleek helaas niet het geval." Door onvoldoende hygiëne- en veiligheidsmaatregelen kon het virus zich over heel Amerika verspreiden. Niet alleen door het verplaatsen van varkens; ook transportauto's en zelfs het voer bleken besmet te zijn. Zelfs verspreiding via de lucht blijkt mogelijk: er is sprake van 'buurtinfecties' tot wel 2 mijl afstand van besmette bedrijven. Greg adviseert om op een besmet bedrijf geen dieren meer aan te voeren en zo snel mogelijk de infectie over het bedrijf te

verspreiden zodat bij alle dieren immuniteit ontstaat. "En voor de rest: heel veel schoonmaken en desinfecteren. En als je daarmee klaar bent, opnieuw beginnen met schoonmaken en desinfecteren. Bereid je goed voor, ook emotioneel, want heel veel biggen kunnen doodgaan. Zorg dat je de juiste testen beschikbaar hebt en je de diagnose goed stelt, werk samen, isoleer en elimineer de infectie."

De masterclass wordt afgesloten met een hapje en een drankje, waarbij nog druk wordt nagepraat. Want over darmgezondheid valt altijd nog wel wat te bespreken.

Peter van der Wolf over salmonellabestrijding: "De stal en de omgeving, de big, het voer en het drinkwater moeten goed zijn."

Meer informatie

De masterclass Darmgezondheid is twee keer gegeven: op 15 oktober in Markelo en op 16 oktober in Venray. De GD organiseerde beide bijeenkomsten in samenwerking met Boehringer Ingelheim. Heeft u de masterclass niet bijgewoond en wilt u meer weten over de PIA, salmonella en PED? De presentaties van de verschillende sprekers zijn als pdf-bestand te downloaden op www.gddiergezondheid.nl/varken.